

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

**ANALIZA DEFICITARNIH ZANIMANJA
U Crnoj Gori**

Podgorica, oktobar 2006.godine

Sadržaj:

Uvodne napomene.....	3
1.Opšti pristup pitanju deficitarnih zanimanja.....	4
2.Obuhvatnost poslodavaca i deficitarna zanimanja.....	5
3. Deficitarna zanimanja u tekućoj i narednoj godini data u odgovorima anketiranih poslodavaca.....	5
4.Deficitarna zanimanja u stepenima stručne spreme.....	7
5.Deficitarna zanimanja po djelatnostima.....	11
6.Programi obuke i deficitarna zanimanja.....	14
7.Deficitarna zanimanja i angažovana nerezidentna lica.....	14
8.Pregled deficitarnih zanimanja po pojedinim biroima – regionalni aspekt.....	15
9.Deficitarna zanimanja na osnovu poređenja lica na evidenciji i oglašениh slobodnih radnih mjesta.....	16
10.Deficitarna zanimanja na evidenciji ZZZCG i zapošljavanje.....	21
....	
11.Rezime.....	28

Uvodne napomene

Imajući u vidu činjenicu da Zavod za zapošljavanje Crne Gore već duži niz godina organizuje obuku nezaposlenih lica i analizira rezultate postignute na planu korekcije nesklada ponude i tražnje na tržištu rada, pokazalo se neophodnim uraditi i analizu deficitarnih zanimanja radi praćenja odgovarajućih trendova .

Cilj analize jeste da pruži neophodne podatke o deficitarnim kadrovima, njihovim promjenama, kako na nivou školske spreme, tako i na nivou pojedinih djelatnosti, pojedinih regija, ali i poređenje sa drugim podacima posredno vezanim za deficitarna zanimanja: pregled angažovanih nerezidentnih lica, pregled oglašanih slobodnih radnih mjesta i pregled zaposlenih lica, što sve omogućava pravilno donošenje zaključaka i predloga mjera za otklanjanje postojećeg nesklada na tržištu rada.

Analiza deficitarnih zanimanja omogućava:

- Realno planiranje obuke nezaposlenih lica u narednom kratkoročnom i srednjoročnom periodu za ona zanimanja za koja su poslodavci iskazali najveću potražnju;
- Pružanje pravih Informacija sa tržišta rada srednjim stručnim školama radi izrade programa profesionalnog savjetovanja učenika prije upisa u srednje škole i fakultete;
- Pružanje informacija svim provajderima obuke kao pomoć kod blagovremene pripreme za organizovanje obuke odraslih;
- Centru za stručno obrazovanje i ostalim institucijama obrazovanja pruža podatke sa tržišta rada radi pripremanja i uslađivanja programa obrazovanja učenika;
- Podsticanje poslodavaca da se uključe u obuku i otpočnu na vrijeme da ulažu u doživotno obrazovanje kako svojih zaposlenih, tako i lica sa evidencije nezaposlenih, imajući u vidu rastući trend potražnje za radnom snagom na tržištu rada Crne Gore.

Podaci za analizu deficitarnih zanimanja uzeti su iz Ankete 2005/2006. godine, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i statističkih podataka Zavoda za zapošljavanje i Fonda zdravstva.

1. Opšti pristup pitanju deficitarnih zanimanja

Ma koliko pojam deficitarno zanimanje na prvi pogled bio jednostavan i jasan, njegovo percipiranje moguće je iz nekoliko uglova.

Najjednostavnije rečeno, deficitarno zanimanje je ono zanimanje za koje postoji veći broj slobodnih radnih mjesta od broja nezaposlenih lica sa određenim zanimanjem.

Poslodavci (po onome što anketa pokazuje) na deficitarna zanimanja gledaju iz svog specifičnog ugla:

- To su ona zanimanja koja poslodavcima trebaju, a ne mogu ih naći na tržištu rada ili ih ima u malom broju.
- To su zanimanja koja formalno postoje na tržištu rada, ali kompetencije nezaposlenih ne zadovoljavaju poslodavce (ne razlikovanje zanimanja iz rada od zvanja ili kvalifikacije).

Pošto validna lista deficitarnih zanimanja treba da pomogne pri projektovanju novih obrazovnih programa u sistemu obrazovanja i programa obuke koju vrši Zavod za zapošljavanje, mišljenje poslodavaca o deficitarnim zanimanjima je neophodno sagledati sa svih aspekata i, dodatno, uporediti sa onim što ubuduće bude pokazivao sistem istraživanja potreba za stručnim osposobljavanjem i obukom.

Moguće da bi većoj validnosti liste deficitarnih zanimanja doprinijelo "ukrštanje" ove analize sa pregledom oglašene potreba za pojedinim zanimanjima i raspoloživosti istih na evidencijama ZZZ, što će se, nakon analize rezultata ankete i uraditi u nastavku teksta.

Takođe, bilo bi interesantno istražiti koji su uzroci za pojavu deficitarnih zanimanja:

- U kojoj mjeri je to rezultat odsustva čvršće veze između potreba tržišta rada i sistema obrazovanja?
- U kojoj mjeri je to "učinak" izmijenjene privredne strukture u Crnoj Gori kao posledice tranzicije?
- U kojoj mjeri globalni procesi (pomak ka tercijalnim djelatnostima) uzrokuje deficitarnost zanimanja?
- U kojoj mjeri inercija velikih sistema (nosilaca razvoja) u pojedinim sredinama i sprezi sa nekim stručnim školama i dalje produkuje zanimanja koja bivaju promašena investicija, a novo ekonomsko okruženje vapi za novim zanimanjima?
- Da li slaba mobilnost radne snage na regionalnom nivou stvara "prividno" neko zanimanje deficitarnim?
- Da li sezonski karakter određenih poslova takođe utiče na deficitarnost pojedinih zanimanja?

Dakle, analiza onoga šta poslodavci smatraju deficitarnim zanimanjima u kontekstu sa prethodnim nizom pitanja učinila bi listu deficitarnih zanimanja mnogo referentnijom.

2. Obuhvatnost poslodavaca i deficitarna zanimanja

Anketa 2006. godine obuhvatila je 2.164 poslodavca što čini 10% ukupnog broja registrovanih *. Skoro isti broj poslodavaca obuhvaćen je anketom iz 2004. g., dok je u 2003. god. anketirano ukupno 9.749 poslodavaca.

Važna pitanja za validnost liste deficitarnih zanimanja proistekla iz ankete su:

- Da li je uzorak dovoljno reprezentativan za kvalitetnu analizu?
- Da li struktura uzorka (srazmjerno učešću djelatnosti) omogućava uporedivost rezultata ankete po godinama?

Analizirajući sadržaj anketa po godinama u kontekstu ova dva pitanja moglo bi se zaključiti da odabrani metodološki pristup u odabiru uzorka za anketu daje mogućnost za relevantno zaključivanje kad su deficitarna zanimanja u pitanju.

3. Deficitarna zanimanja u tekućoj i narednoj godini data u odgovorima anketiranih poslodavaca

Poslodavci su svoj stav o deficitarnim zanimanjima mogli da daju odgovarajući na četiri pitanja sadržana u upitniku za anketu. Koja su to pitanja vidjeće se u narednom tekstu, a ovdje je važno istaći:

- Od ukupno 2.124 poslodavca, nedostatak deficitarnog kadra potvrdilo je:
 - 535 poslodavaca za tekuću 2005. god., ili 25,18% i
 - 589 poslodavaca za narednu 2006. god, ili 27,73%.

Dakle, bezmalo, jedna trećina poslodavaca "osjeća" na neki način da na tržištu rada nema dovoljno onih kadrova koji su njima potrebni.

Da li je takva situacija bila i u prethodnim godinama pokazuju rezultati ranijih anketa:

- U 2003. god. je 13,36% poslodavaca iskazalo nedostatak kadrova.
- U 2004.god 22,38% poslodavaca iskazalo je potrebu za deficitarnim zanimanjima.

Dakle, pokazatelji govore da kod poslodavaca iz godine u godinu raste potreba za deficitarnim zanimanjima.

Da li je ovaj trend uzrokovan realnim saznanjem poslodavaca da bez stručnih kadrova nema dobrog biznisa, ili je u pitanju nešto drugo, na osnovu ankete se ne može pouzdano utvrditi bez dubljeg istraživanja.

*.Kada je u pitanju utvrđivanje broja malih I srednjih preduzeća korišćena je baza podataka iz registra Privrednog suda, korigovana na osnovu poređenja sa podacima Fonda zdravstva I Monstata.

Također, interesantno je sagledati modalitete odgovora poslodavaca na pitanja iz upitnika po godinama:

Odgovor "DA"

Postavljeno pitanje	Godina, broj odgovora i %							
	2003.		2004.		2005.		2006.	
A. Nema obrazovnih kadrova odgovarajućih profila na tržištu rada	945	62,9	965	63,3	398	67,8	435	66,9
B. Ne prihvataju ponuđene uslove rada	281	18,7	285	18,6	94	16,0	116	17,8
C. Nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova	143	9,6	161	10,5	35	6	47	7,2
D. Nešto drugo	132	8,8	115	7,6	60	10,2	52	8,1
SVEGA	1.501	100	1.526	100	587	100	650	100

Odgovori poslodavaca u vremenskom nizu pokazuju:

- Da je najveći procenat potvrđnih odgovora da nema odgovarajućih profila na tržištu rada (66,9 – 67,8%);
- Ovaj procenat raste u 2005/6 god. u odnosu na 2003/4 godinu;
- Oko 16-17% nezaposlenih po odgovorima poslodavaca ne prihvataju ponuđene uslove rada. Ovo nije zanemarljiv procenat, ali se ovdje ne radi o klasičnoj deficitarnosti zanimanja, već bi se prije moglo reći da je u pitanju "ležerniji" odnos nezaposlenog po pitanju zaposlenja, jer procjenjuju da sa zanimanjem koje posjeduju mogu naći povoljnije uslove za rad kod drugog poslodavca.
- Nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku, prije bi mogao da znači ne deficitarnost određenog zanimanja, nego nedostatak znanja i kompetencija u okviru zanimanja kojih ima na tržištu rada.

Odgovor da je "nešto drugo" razlog deficitarnosti u obimu od 10% ukazuje na činjenicu da se poslodavci još uvijek nijesu "uključili" u problematiku deficitarnosti zanimanja u dovoljnoj mjeri i da nisu do kraja sagledali razloge deficitarnosti, pa jednostavno, ovim odgovorom "apstiniraju" aktivno uključivanje u rješavanje problema.

4. Deficitarna zanimanja u stepenima stručne spreme

U narednoj tabelidata su deficitarna zanimanja prema stepenima stručne spreme, uporedno posmatrana, uzastopno 3 godine i za 9 mjeseci tekuće 2006. godine :

R. broj	Stepen str. s.	Naziv zanimanja	Broj radnika			
			2003	2004	2005	2006
1	I	Komunalni higijeničar	13	25	17	19
2		Čistač prostorija	30	11	-	-
3		Lica bez zanimanja	42	19	11	-
4		Ugostiteljsko-turist. manip.	-	-	20	20
5		Čistač prostorija	-	-	10	-
6		Ostala zanimanja	12	3	4	18
SVEGA			97	58	62	57
1	II	Buregdžija	18	-	-	-
2		Roštiljdžija	20	-	-	14
3		Pripremač pica	276	-	14	12
4		Pomoćni kuvar	15	-	-	-
5		Servir	10	-	-	-
6		Sobarica	10	-	29	-
7		Pomoćnik mesara	-	-	10	10
8		Poslužilac postrojenja	-	15	-	20
9		Perač rublja	-	11	-	-
10		Pomoćnik ugostitelj	-	10	10	-
11		Hotelski vratar	-	10	-	-
12		Poslužilac postrojenja	57	50	28	53
13		Ostala zanimanja	-	-	-	-
SVEGA			406	108	91	159
1	III	Pekar	65	35	39	50
2		Mesar	53	36	37	54
3		Prer. i obrađ. drveta	79	12	19	19
4		Automehaničar	43	12	16	18
5		Tesar	35	11	14	21
6		Zidar	46	-	-	10
7		Vatrostalni zidar	-	-	-	-
8		Vozač autobusa	20	-	-	-
9		Prodavač	47	-	-	10
10		Kelner	122	64	74	124
11		Kuvar jednost. jela	66	35	47	62
12		Točilac pića	47	-	19	19
13		Prerađivač hrane i pića	-	11	-	-
14		Rukovodilac pos. zavalj. čel	-	50	-	-
15		Bravar	-	11	20	21

16	III	Elektrozavarivač	-	39	25	27
17		Brodomonter	-	35	21	26
18		Brodoskelar	-	-	-	10
19		Elektroinstalater	-	11	-	-
20		Pirotehničar	-	15	-	-
21		Kamenorezac	-	60	-	-
22		Stolar za montažu i održ.	-	-	19	18
23		Zavarivač	-	-	14	10
24		Knjigovezac	-	-	13	13
25		Vozač drumskog saobr.	-	-	11	14
26		Proizvođač bilja	-	-	10	10
27		Livac lakih i obojenih met.-	-	-	-	40
28	Ostala zanimanja	457	146	176	178	
29	Obrađivač i termoobr. meta.	-	-	-	23	
SVEGA			1.080	583	574	777
1	IV	Građevinski tehničar	12	-	-	-
2		Trgovački tehničar	18	-	-	-
3		Konobar	113	31	123	133
4		Kuvar	95	36	43	48
5		Knjigovođa	20	-	-	-
6		Poslastičar	-	-	11	12
7		Repcionar	-	-	11	19
8		Ostala zanimanja	220	101	110	129
SVEGA			478	168	298	341
1	V	Armirač-specijalista	10	-	-	10
2		Kamenorezac-specijalista	23	-	-	-
3		Vozač teretnog mot. voz.	13	-	-	-
4		Konobar specijalista	66	20	21	31
5		Kuvar-specijalista	64	20	20	26
6		Barmen	27	-	15	10
7		Ostala zanimanja	121	42	41	47
SVEGA			324	82	97	124
1	VI	Komercijalista	19	29	-	-
2		Turistički animator	11	-	-	-
3		Turistički vodič	17	-	-	18
4		Menadžer	15	-	-	-
5		Ekonomista za finansije	19	-	-	10
6		Računov. i bankarstvo	-	-	-	-
7		Inženjer građevinarstva	-	-	10	13
8		Ostala zanimanja	99	60	64	49
SVEGA			180	89	74	90
1	VII	Veterinar	10	-	-	-
2		Dipl. ing. građevin.	29	12	18	27
3		Profesor engleskog jezika	22	23	-	10
4		Prof. muzičke grupe ar.	39	28	33	35
5		Diplomirani muzičar	-	-	-	12
6		Prof. matematike	25	23	21	23

7		Novinar	19	-	-	10
8		Dipl. farmaceut	68	-	-	-
9		Dipl. mašinski ing.	-	15	-	13
10		Dipl. ing. arhitekture	-	10	-	13
11		Dipl. ekonom. za bank. i fin.	-	20	22	27
12		Dipl. ekon. za unut. i spolj. trg	-	-	-	37
13		Dipl. pravnik	-	11	31	34
14		Profesor razredne nastave	-	23	11	13
15		Doktor medicine	-	10	12	12
16		Ljekar opšte medicine	-	14	-	-
17		Dipl. ing. elektroteh. za energ	-	-	-	35
18		Ostala zanimanja	435	220	225	220
SVEGA			647	409	373	521
1	VII	Dr ekonom. nauka za turizam i ugošteljstvo	30	-	-	-
2	I	Ostala zanimanja	30	4	9	9
SVEGA			60	4	9	9
UKUPNO			3.272	1.501	1.578	2.078

- Broj deficitarnih zanimanja u svim stepenima stručne spreme kako su ga iskazivali poslodavci po godinama izgleda:

- 2003 – 563
- 2004 – 328
- 2005 – 332
- 2006 – 352

Dakle, izuzimajući 2003. godinu, kada je bilo 563 deficitarna zanimanja, u narednim godinama broj se "stabilizovao" na prosječnim 337 zanimanja. Smanjenje je moglo uslijediti iz dva razloga:

- Anketom je bio obuhvaćen veći broj poslodavaca 2003. god. nego ostalih godina i
- Mjere aktivne politike (obuka) ipak su rezultirale smanjenjem deficitarnih zanimanja.

- Broj radnika sa deficitarnim zanimanjima prema mišljenju poslodavaca je:

- 2003 – 3.272
- 2004 – 1.501
- 2005 – 1.578
- 2006 – 2.078

Gledajući i jedan i drugi pregled, brzo bi moglo da se zaključi da se radi o vrlo naglašenom neskladu ponude i tražnje na tržištu rada.

Međutim, dublja analiza broja radnika i strukture zanimanja, označena kao deficitarna, ovaj zaključak relativizuje.

Iako je o ovome bilo riječi u prethodnom dijelu ovog materijala, značajno je ponovo apostrofirati neka zapažanja:

Prvo, veliko je pitanje da li su u svim anketama poslodavci dobro razgraničili pojam zanimanje iz rada (skup poslova koje oblikuje radno mjesto) i pojam zvanja ili kvalifikacije (koje se stiče u okviru verifikovanog obrazovnog programa).

S druge strane, pitanje je u kojoj mjeri deficitarnost podrazumijeva činjenicu da nezaposleni ne prihvataju uslove koji im poslodavac nudi. U svakom slučaju za poslodavca je to deficitarnost, jer on ne popunjava radno mjesto, a opšte gledano, za isto je na tržištu rada bilo ponude.

Slična situacija je i u slučaju kada poslodavac "proglasi" deficitarnim zanimanjem ono za koje nema sredstava da isfinansira obuku i obezbijedi specifična znanja i vještine koje su njemu potrebne u okviru zanimanja koje nudi tržište rada.

Takođe, iz stavova poslodavaca o deficitarnim zanimanjima teško se može zaključiti o deficitarnosti zbog nedostatka tzv. "opšte" pismenosti (poznavanje jezika i informacione tehnologije).

Tabela nam pokazuje da :

- Najviše deficitarnih zanimanja iskazano je u okviru III stepena stručne spreme, i ako je veliki broj zanimanja iskazanih kao deficitarna, registrovan na evidenciji nezaposlenih.
Primjera radi, kao deficitarno je označeno zanimanje konobara uprkos činjenici da ih registrovanih na evidenciji ima značajan broj.
Sigurno da na ovo može da utiče regionalni aspekt kada deficitarno zanimanje u jednoj opštini u drugoj može imati karakter suficitarnog zanimanja.
Isto tako, ranije pomenuta slaba mobilnost radne snage može da doprinese nerealnoj slici deficitarnosti pojedinih zanimanja.
Takođe, važan faktor deficitarnosti jeste sezonsko zapošljavanje koje podrazumijeva mobilnost velikog broja obučenih kadrova iz oblasti turizma i ugostiteljstva kao i ostalih posredno uvezanih oblasti: trgovina, saobraćaj, građevinarstvo, drvoprerađivačarstvo i dr.
Ali, svakako najbitniji razlog deficitarnosti je u nedovoljnoj stručnoj osposobljenosti tokom školovanja za sve veću zahtjevnost radnih mjesta kako u proizvodnim tako i u uslužnim djelatnostima.
- Na drugom mjestu su zanimanja VII stepena stručnosti. Kada je u pitanju VII stepen, nivo deficitarnosti zanimanja je, najčešće, uslovljen činjenicom da lica koja traže zaposlenje nisu dovoljno zastupljena u sredinama gdje ih poslodavci traže.
- Na trećem mjestu su zanimanja u okviru V stepena. Ova zanimanja su sticana izvan redovnog obrazovanja, putem vanrednih oblika obuke i specijalizacije. Ovo su zanimanja proistekla iz rada, iz specifične zahtjevnosti radnog mjesta, iz tog razloga je deficitaran i "armirač-specijalista" i "kamenorezac-specijalista", "barmen" i slično.
- Slijede, na četvrtom mjestu zanimanja u okviru IV stepena stručnosti, gdje je najveći broj zanimanja u domenu registrovanje nezaposlenosti, pa deficitarnost iskazana u ovom stepenu više "vuče" iz nedovoljne stručnosti i nekompetentnosti, nego samog zanimanja.

5. Deficitarna zanimanja po djelatnostima

Najveći broj deficitarnih zanimanja javlja se u djelatnosti hoteli i restorani, i u ovoj djelatnosti je najviše izražena potreba za novim zapošljavanjem. Naime analizom sve tri godine, i planirane 2006. godine, došlo se do sljedećih pokazatelja:

- Od iskazanih potreba za brojem radnika deficitarnih zanimanja **u oblasti hoteli i restorani, 55,70%** odnosi se na ovu granu djelatnosti u 2003. godini, 22,51% u 2004. godini, zatim 28,40% u 2005. godini i plan za 2006. – 31,85%.
Osjeća se postepeni pad učešća ove djelatnosti u ukupnim potrebama u odnosu na 2003. godinu zbog manjeg uzorka u 2004-oj. , ali je trend rasta nastavljen u 2005-oj i 2006-oj.
- Slijedi građevinarstvo sa zanatstvom uz znatno manji procenat od 4,7% u 2003., zatim 11,32% u 2004., 6,40% u 2005. godini i planirano 5,40% za 2006. godinu.
- Nakon građevinarstva je prerađivačka industrija sa 4,73% u 2003, 6,3% u 2004. godini, 10,99% u 2005. godini i 9,40% plan za 2006. godinu.
- U oblasti obrazovanja, takođe je evidentan deficit i to u VII stepenu – 2,62% u 2003. godini, 8,5% u 2004. godini, 6,06% u 2005.god. i plan 4,90% za 2006. godinu.
- U oblasti zdravstvenog i socijalnog rada, takođe nedostaju i visokoobrazovani kadrov (VII stepen) – 2,38% u 2003. god., 1,5% u 2004. god., 0,75% u 2005. god. i 0,75% plan za 2006. godinu.

Slijede pregledi po godinama:

Pregled deficitarnih zanimanja po godinama i djelatnostima za 4 godine:

R. br	Po godinama	2003	2004	2005	2006
1	Poljoprivreda lov i šumarstvo	10	-	10	10
2	Ribarstvo	-	-	-	-
3	Vađenje ruda i kamena	-	-	-	-
4	Prerađivačka industrija	134	96	174	196
5	Proizvodnja i snadbijevanje el. energije	-	-	-	35
6	Građevinarstvo	155	170	101	112
7	Trgovina na veliko i malo	120	50	74	47
8	Hoteli i restorani	1.125	338	449	662
9	Saobraćaj i veze	13	61	32	24
10	Finansijsko posredovanje	39	-	65	37
11	Aktivnosti u vezi sa nekretninama	-	-	-	-
12	Državna uprava i odbrana	-	-	-	-
13	Obrazovanje	86	128	96	102

14	Zdravstveni i soc. rad	78	24	12	12
15	Ostale kom. i druš. aktivnosti	62	-	-	36
16	Privatna domaćinstva	-	-	-	-
17	Eksteritorijalne org.	-	-	-	-
18	Ukupne potrebe	3.272	1.501	1.583	2.078
	Ukupno	1.822	756	1.013	1.273

Pregled deficitarnih zanimanja u 2003.god.

R. br.	Po stepenima stru. sprema 2003.	II	III	IV	V	VI	VII	Ukupno
1	Poljoprivreda	-	-	-	-	-	10	10
2	Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-
3	Vađenje ruda	-	-	-	-	-	-	-
4	Prerađivačka industrija (drv)	-	114	20	-	-	-	134
5	Građevinarstvo	-	81	12	33	-	29	155
6	Trgovina	-	47	20	-	53	-	120
7	Hoteli i restorani	349	353	208	157	28	30	1.125
8	Saobraćaj i veze	-	-	-	13	-	-	13
9	Finansije	-	-	20	19	-	-	39
10	Obrazovanje	-	-	-	-	-	86	86
11	Zdravstvo	-	-	-	-	-	78	78
12	Ostale kom. i druš. aktiv.	-	43	-	-	-	19	62
UKUPNO								1.822

Pregled deficitarnih zanimanja u 2004.god.

R. br.	Po stepenima stručne sprema 2004.	II	III	IV	V	VI	VII	Ukupno
1	Prerađivačka industrija	-	62	34	-	-	-	96
2	M. i snadbijevanje el.	-	-	-	-	-	-	-
3	Građevinarstvo	-	133	-	-	-	37	170
4	Trgovina	-	50	-	-	-	-	50
5	Hoteli i restorani	32	170	67	40	29	-	338
6	Saobraćaj	-	61	-	-	-	-	61
7	Finansije	-	-	-	-	-	-	-
8	Obrazovanje	-	-	-	-	-	128	128
9	Zdravstvo i soc.	-	-	-	-	-	24	24
10	Obrazovanje	-	-	-	-	-	-	-
11	Zdravstvo	-	-	-	-	-	-	-
12	Ostale kom. i druš. aktiv.	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO								756

Pregled deficitarnih zanimanja u 2005.godini:

R.br.	Po stepenima stručne spreme 2005.	II	III	IV	V	VI	VII	Ukupno
1	Poljoprivreda	-	10	-	-	-	-	10
2	R	-	-	-	-	-	-	-
3	V	-	-	-	-	-	-	-
4	Prerađivačka industrija	70	104	-	-	-	-	174
5	Građevinarstvo	-	63	-	-	10	25	98
6	Trgovina	-	74	-	-	-	-	74
7	Hoteli i restorani	63	142	188	56	-	-	449
8	Saobraćaj	-	22	10	-	-	-	32
9	Finansije	-	-	43	-	-	22	65
10	Obrazovanje	-	-	-	-	-	96	96
11	Zdravstvo	-	-	-	-	-	12	12
12	Ostale kom. i druš. aktiv.	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO								1.030

Pregled deficitarnih zanimanja, plan za 2006.godinu:

R.br.	2006	II	III	IV	V	VI	VII	UKUPNO
1	Poljoprivreda	-	10	-	-	-	-	10
2	Prerađivačka industrija	70	78	-	-	-	48	196
3	Proiz. i snadbijevanje al.	-	-	-	-	-	35	35
4	Građevinarstvo	-	49	-	10	13	40	112
5	Trgovina	-	10	-	-	-	37	47
6	Hoteli i restorani	56	309	212	67	18	-	662
7	Saobraćaj i veze	-	24	-	-	-	-	24
8	Finansije	-	-	-	-	10	27	37
9	Obrazovanje	-	-	-	-	-	102	102
10	Zdravstvo	-	-	-	-	-	12	12
11	Ostale kom.	19	17	-	-	-	-	36
UKUPNO								1.273

*U tabelama su prikazane potrebe poslodavaca preko 10 lica.

6. Programi obuke i deficitarna zanimanja

Analiza ovog odnosa je značajna iz najmanje dva razloga:

- Ukazuje na to koliko su deficitarna zanimanja, u okviru pojedinih djelatnosti kompatibilna sa onim što se radi u domenu obuke.
- Ukazuje na to koliko obuka kao vid aktivne politike zapošljavanja utiče na "ravnanje" disproporcija na tržištu rada.

Ako pogledamo pregled broja lica obuhvaćenih programima obuke u tekućoj i planiran za narednu godinu, vidi se:

-da je u 2005. godini programima obuke obuhvaćeno najviše lica iz trgovine i ugostiteljstva (303),

-zatim iz vaspitanja i obrazovanja (117).

-Slijedi djelatnost mašinstvo i obrade metala (75), poljoprivredna proizvodnja i prerada hrane, šumarstvo i obrada drveta.

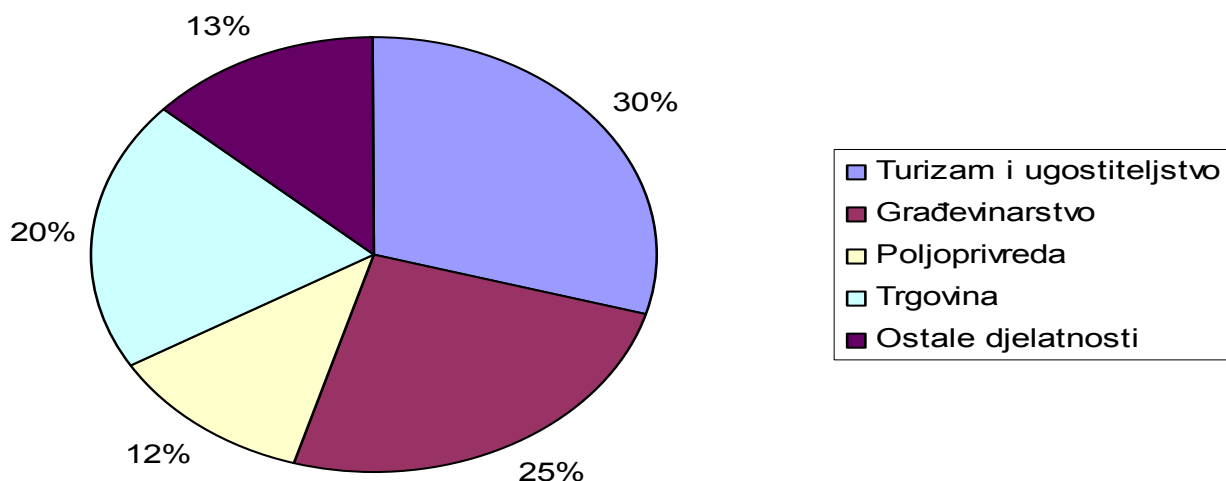
Sličan trend poslodavci su najavili i za planiranu 2006-tu godinu.

Interesantno je da poslodavci ne preferiraju obuku u građevinarstvu i pored toga što se u ovoj djelatnosti javljaju deficitarna zanimanja (zidar, tesar, armirač, kamenorezac). Vjerovatno razlog za ovo leži u činjenici da nedostatak ovih zanimanja nadomještaju zapošljavanjem nerezidenata.

7. Nerezidenti i deficitarna zanimanja

U narednoj tabeli prikazano je angažovanje nerezidentnih fizičkih lica po djelatnostima i gradovima u Crnoj Gori, za 9 mjeseci 2006. godine.

	Bar	Budva	Ulcinj	H.Novi	Tivat	Kotor	Podgric a.	Dann.	Cetinje	Kolaš.	Nikšić	Berane	Rožaje	B.Polje	Pijevlja	Žabljak	Ukupno
Turizam i ugostitelj.	408	1920	178	179	28	136	56	0	0	12	1	0	5	1	0	3	2927
Građevin.	43	627	1	123	0	156	1301	0	15	4	9	0	0	40	173	0	2492
Poljoprivr	0	0	0	1	0	0	1192	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1193
Trgovina	133	1357	43	207	23	59	143	13	4	1	22	0	0	0	0	0	2005
Ostale djelat.	57	345	66	213	411	48	96	4	64	0	8	4	1	5	0	0	1322
SVEGA	641	4249	288	723	462	399	2788	17	83	17	40	4	6	46	173	3	9939
UKUPNO																	16.600

Iz pregleda se primjećuje da je najveći broj nerezidentnih fizičkih lica angažovano u oblasti **turizma i ugostiteljstva**, upravo tamo gdje je deficit najizraženiji kod poslodavaca, zatim u oblasti građevinarstva, slijedi trgovina i nakon toga mnogo manji broj u ostalim djelatnostima. Područje ili opština, koja najviše u toku turističke sezone angažuje nerezidentnih lica je Budva iz oblasti turizma i trgovine, a Podgorica iz oblasti građevinarstva i poljoprivrede.

8.Pregled deficitarnih zanimanja po pojedinim biroima – regionalni aspekt:

Kada se vrši analiza na regionalnom nivou onda se misli na podjelu po pojedinim biroima rada (prema organizaciji Zavoda postoji 7 biroa). U ovoj analizi uzeće se odnos sjevernog, srednjeg i južnog dijela Crne Gore.

1. Ako analiziramo sjeverni dio Crne Gore (teritoriju koju pokrivaju tri biroa rada sa pripadajućim kancelarijama: Pljevlja, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Rožaje,Plav i Andrijevića), **najveći deficit izražen je kod VII stepena stručne spreme** za zanimanja: diplomirani ekonomista, diplomirani pravnik, zatim, doktor medicine, profesor razredne nastave, profesor muzike, farmaceut, psiholog, defektolog, kao i diplomirani inženjer građevinarstva i novinar.

Razlog ovakvog stanja na tržištu rada jeste migracija obrazovanog kadra u razvijeniji dio Republike, najčešće u Podgoricu.

Poslije VII stepena, najveći **deficit je u III i IV stepenu za zanimanja**: stolar, tesar, zidar, bravar, zavarivač,vodoinstalater, grafičar,zatim pekar,masar,kelner i vozač autobusa.

2.Centralni ili središnji dio Crne Gore koji pokrivaju dva biroa rada Podgorica i Nikšić sa kancelarijama(Podgorica,Cetinje, Danilovgrad, Kolašin. Nikšić, Šavnik i Plužine) **najizraženiji**

deficit imaju u III stepenu stručne spreme za zanimanja: stolar za montažu namještaja, knjigovezac, roletnar, prerađivač i obrađivač drveta, zatim armirač, tesar, zidar, rukovalac dizalica, rukovalac građev. Mašina, automehaničar, kao i pripremač pica, kelner, pomoćni ugostitelj i prodavač

Razlog za izraženi deficit jeste razvoj drvne i prerađivačke industrije u Nikšiću (»Javorak«, »Miraj«) u Plužinama (»Brezna«), Zatim u Podgoreici firmi za montažu i ugradnju namještaja (» Doding«, » Đurović«), firmi za proizvodnu namještaja (» Bambis«, »Dubak«), kao i veliki broj građevinskih preduzeća kojima nedostaju svi profili zanimanja, najčešće III stepena.

Takođe, izražen je deficit za prodavce u maloprodaji, parfimeriji, gvoždarske opreme, mješovite robe, naftnih derivata i gasa, sportske opreme i tekstila, što je posledica ekspanzije trgovinskih preduzeća.

Nakon III stepena deficit je izražen kod VII stepena stručnosti za zanimanja: diplomirani ekonomista za unutrašnju i spoljnu trgovinu, dipl inženjer elektrotehnike za energetiku, arhitektonski projektant, arhitekta dizajna i enterijera, kao i profesor muzike i profesor matematike.

3. Južni dio Republike ili dva biroa rada Herceg Novi i Bar sa kancelarijama (Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar, Ulcinj), najveći deficit imaju izražen kod III stepena stručne spreme za zanimanja: kelner, kuvar, sobarica, pekar, mesar, točilac pića, pripremač pica, poslastičar, zatim, prodavac, rukovalac dizalica, bravar, elektro- zavarivač, kao i proizvođač bilja.

Deficit izražen u južnoj regiji je posledica razvoja turizma i privatizacije i modernizacije postojećih hotela kao i izgradnja novih hotela visoke kategorije za čije opremanje i funkcionisanje neophodna je kvalitetna i dobro pripremljena i obučena radna snaga upravo iz ugostiteljsko-turističkih zanimanja.

Na drugom mjestu je kao i u centralnom dijelu Republike VII stepen, gdje je deficit izražen za sjedeća zanimanja: diplomirani inženjer građevinarstva, Dipl. Inženjer prehrambene tehnologije, Inženjer elektrotehnike za telekomunikacije, zapovjednik broda, komercijalista unutrašnje trgovine, inženjer za vodni saobraćaj, zatim, diplomirani ekonomista i diplomirani pravnik.

9. Deficitarna zanimanja na osnovu poređenja lica na evidenciji i oglašanih slobodnih radnih mjesta

Radi praćenja trenda na tržištu rada Crne Gore, potrebno je napraviti poređenje sa prethodnom godinom u istom periodu da bi se uočile određene razlike i pomjeranja kod određenih zanimanja.

*Pregled nezaposlenih na evidenciji i oglašanih potreba poslodavaca / poređenje: 30/09 2005/2006

R. broj	Stepen str. s.	Naziv zanimanja	Broj radnika					
			2005			2006		
			Nezap.	Oglaš.	Deficit	Nezap	Oglaš.	Deficit
1	I	Komunalni higijeničar	3	33	-30	3	21	-18
2		Čistač prostorija	25	142	-117	13	212	-199
3		Trgovinski manipulant	0	70	-70	0	214	-214

4		Ugostiteljs-turist. Manip.	1	286	-285	1	449	-448
5.		Manip.u prehr.industr.	0	12	-12	0	38	-38
6.		Građevinski manipulant	0	37	-37	0	71	-71
7.		Metalurški manipulant	0	24	-24	-	-	-
8.		Mornar	-	-	-	0	17	-17
9.		Spremačica u zdravstvu	0	33	-33	-	-	-
10.		Čistač brodske mašine	-	-	-	0	10	-10
		SVEGA I STEPEN	11.845	5.084	6.101	8.097	8.060	-37
1	II	Pomoćnik poslastičara				1	11	-10
2.		Pomoćn.cvjećara-vrtlara	1	12	-11	-	-	-
2		Roštiljdžija	0	53	-53	0	65	-65
3		Pripremač pica	0	82	-82	0	104	-104
4		Pomoćni kuvar	73	113	-40	65	231	-166
5		Servir	94	232	-138	48	312	-264
6		Sobarica	19	361	-342	10	522	-512
7		Pomoćnik mesara	15	30	-15	10	31	-21
8		Pomoćnik pekara	-	-	-	15	30	-15
9		Posl.postzaproizv.glin i al	-	-	-	0	26	-26
10		Perač rublja	0	34	-34	0	75	-75
11		Pomoćni ugostitelj	25	379	-354	19	372	-353
12		Čuvar	12	87	-75	11	98	-87
13.		Hotelski vratar	1	15	-14	-	-	-
14		Kupališni spasilac	1	15	-14	1	26	-25
15.		Pomoćni građevi. Radnik	17	127	-110	12	134	-122
15.		Pomoćni administ.radn.	12	25	-13	9	23	-14
16.		Pomoć. izolatera- asfal.	-	-	-	0	11	-11
17.		Pom.vazduh.tehn. za prihvat i otp.rputnika i stvari	1	30	-29	1	58	-57
18.		Pomoćni transpor. Vozač	-	-	-	0	11	-11
19.		Pomoćni prodavac	233	340	-107	159	287	-128
20.	Dostavljač robe	0	12	-12	1	16	-15	
21	Pomoćni fotograf	0	13	-13	-	-	-	
		SVEGA II STEPEN	2.990	2.247	-743	2.121	2.711	+590
1.	III	Uzgaivač živine	0	12	-12	0	14	-14
2.		Portir	16	34	-18	11	38	-27
3.		Kućepazitelj	-	-	-	0	13	-13
4.		Rudar	8	24	-16	-	-	-
5.		Rukovalac jedn. Građ. M	353	440	-87	43	53	-10
6.		Rukovalac postrojenja čel	15	49	-34	-	-	-
7.		Rukovalac dizalice	1	15	-14	-	-	-
8.		Rukovalac vatrog.oprem	1	47	-46	0	41	-41
9.		Ruk uređ. Za pr.voća i p.	-	-	-	46	112	-66
10.		Rukovalac rudar. Mehan.	20	30	-10	12	53	-41
11.		Pekar	17	93	-76	7	102	-95
12.		Mesar	52	121	-69	12	53	-41
13.		Ugostitelj	16	82	-66	15	119	-104
14.		Kelner	1188	2074	-986	840	2087	-1247
15.		Kuvar jednostavnih jela	73	113	-40	567	578	-11
16.		Točilac pića	2	538	-536	2	548	-546
17.		Poslastičar jedn. Posl.				28	67	-39
18.	Kasir	0	127	-127	0	186	-186	
17.	Obrađivač metala	7	30	-23	10	30	-20	

18.		Cvječar	-	-	-	0	14	-14
19.		Konditor	-	-	-	18	52	-34
20.		Prodavac	1948	2654	-706	1583	2573	-990
21.		Prodavac u maloprodaji	5	33	-28	3	243	-240
22.		Prodavac u parfimeriji	0	10	-10	-	-	-
23.		Prodavac naftinif derivata	0	20	-20	0	33	-33
24.		Prodavac sport. Opreme	0	18	-18	0	12	-12
25.		Prodavac gvoždarske opr	2	13	-11	1	11	-10
26.		Prodavac u mal. Tekstila	0	57	-57	0	94	-94
27.		Prodavac mješov.robe	2	45	-43	1	45	-44
28.		Brodomonter	9	19	-10	-	-	-
29.		Armirač	15	176	-161	16	30	-14
30.		Tesar	0	23	-23	62	116	-54
31.		Asfalter	43	53	-10	0	23	-23
32.		Betonirac	76	86	-10	0	10	-10
33.		Monter-instalater	7	18	-11	-	-	-
34.		Zidar	-	-	-	76	86	-10
35.		Vozač putnič automobila	15	66	-51	353	440	-87
36.		Vozač teretnjaka	17	80	-63	16	81	-65
37.		Vozač autobusa	12	57	-45	20	84	-64
38.		Krupije	0	11	-11	0	21	-21
39.		Fotograf	1	13	-12	-	-	-
40.		Firmopisac	-	-	-	62	116	-54
41.		Zavarivač	-	-	-	42	52	-10
42.		Ostala zanimanja III step.	0	96	-96	0	566	-566
		SVEGA III STEPEN	16.003	8.248	-7.755	12.223	10.149	-2.074
1.	IV	Konobar	192	490	-298	142	982	-840
2.		Poslastičar	1	15	-14	-	-	-
3.		Domaćica smješt. Kapac.	0	10	-10	-	-	-
4.		Kuvar	98	198	-100	178	296	-118
5.		Recepcionar	82	96	-14	54	185	-131
6.		Blagajnik	6	19	-13	2	24	-22
7.		Računarski operater	18	140	-122	16	310	-294
8.		Admin.-tehnički sekretar	0	24	-24	1	22	-21
9.		Vozač teretnog motor.voz	-	-	-	7	41	-34
10..		Vatrogasac	-	-	-	2	23	-21
11.		Tehničar samozaštite	1	54	-53	1	20	-19
12.		Meteorološki tehničar	6	18	-12	-	-	-
13.		Mašinovođa elektro-vuče	6	24	-18	4	18	-14
14.		Medicinski tehničar	102	160	-58	110	161	-51
15.		Medicinska sestra	150	333	-183	150	336	-186
16.		Pedijatrijska sestra	45	93	-48	-	-	-
17.		Ginekol-akuš sestra	30	61	-31	40	55	-15
18.		Fizioterapeutska sestra	19	39	-20	12	56	-44
19.		Stomatološka sestra	-	-	-	30	41	-11
20.		Rendg.-radiol tehničar	1	14	-13	-	-	-
21.		Farmaceutski tehničar	90	136	-46	79	134	-55
22.		Biohemijsko-zdravstv.lab	13	35	-22	-	-	-
23.		Kozmetičar	3	16	-13	3	40	-37
24.		Trgovački tehničar	-	-	-	351	551	-204

25.		Opravnik vozova	2	28	-26	5	19	-14	
26.		Prodavac prehrambene r.	22	33	-11	-	-	-	
27.		Prodavac parfimerije	0	29	-29	0	33	-33	
28.		Prodavac naftnih derivata	1	76	-75	1	120	-119	
29.		Prodavac metalne i elek.r	0	30	-30	0	19	-19	
30.		Prodavac školskog pr	0	26	-26	0	17	-17	
31.		Prodavac tekstilne robe	4	48	-44	3	121	-118	
32.		Prodavac mješovite robe	74	255	-181	44	446	-402	
33.		SSS društvenog smjera	0	59	-59	0	46	-46	
34.		SSS tehničkog smjera	0	53	-53	0	51	-51	
35.		SSSopšteg smjera	0	34	-34	0	13	-13	
36.		Ostala zanimanja IV step.	0	771	-771	0	2851	-2851	
		SVEGA IV STEPEN	16.899	5.862	-11.037	12.601	10.307	-2.294	
1	V	Tesar—specijalista	2	15	-13				
2.		Zidar-specijalista	3	13	-10				
3.		Konobar specijalista	31	111	-80	45	68	-23	
4.		Kuvar-specijalista	9	66	-57	13	60	-47	
5.		Barmen	1	23	-22	0	43	-43	
6.		Turis- ugost. Tehničar	2	36	-34	2	12	-10	
7.		Elektro-mehaničar-spec.	7	19	-12	26	8	-18	
8.		Bravar-specijalista				58	18	-40	
9.		metalostrugar	-	-	-	38	0	-38	
10.		Automehaničar-specij.	-	-	-	27	4	-23	
11.		Mehaničar-specijalista	-	-	-	36	18	-18	
12.		Ostala zanimanja	259	42	-79	41			
		SVEGA V STEPEN	359	363	+4	398	368	-30	
1	VI	Komercijalista	19	29	-10	18	32	-14	
2		Turistički animator	11	22	-11	-	-	-	
3		Turistički vodič	17	30	-13	0	14	-14	
4		Menadžer	19	37	-18	7	17	-10	
8.		Organizator recepc. Posl.	18	29	-11	-	-	-	
9.		Fizioterapeut	31	53	-22	31	85	-54	
10.		Viša medic. Sestra/ tehn.	0	26	-26	-	-	-	
11.		Operativni inspektor SUP-a	1	30	-29	-	-	-	
12.		Ostala zanimanja	0	75	-75	0	129	-129	
			SVEGA VI STEPEN	2.051	752	-1.299	1.611	1.205	-406
1.		VII	Veterinar	0	38	-38	0	14	-14
2.			Poljoprivredni inspektor	0	23	-23	-	-	-
3.	Novinar		3	20	-17	2	21	-19	
4.	Dipl. Farmaceut		1	57	-56	2	61	-59	
5.	Dipl. Ekonomista za opštu ekon bankarstvo i finansije		342	869	-527	345	864	-519	
6.	Organizator zaštite na radu		0	19	-19	-	-	-	
7.	Dipl. Pravnik		399	660	-261	339	656	-317	
8.	Dipl.inženjer šumarstva		8	20	-12	-	-	-	
9.	Dipl.inženjer rudarstva		13	34	-21	0	15	-15	
10	Dipl. Ing. Geodezije		2	15	-13	-	-	-	
11.	Dipl. Ing.za drumski saobr.		4	19	-15	4	18	-14	
12.	Dipl. Ing.za željeznički saob		0	10	-10	-	-	-	
13.	Dipl. Ing. Elektrot. Za energ		28	58	-30	17	94	-77	
14.	Dipl. Ing. Elektrot. Za meha		5	22	-17	4	16	-12	
15.	Dipl. Ing. Elektrot. Za elektr		22	99	-77	24	102	-78	

16.		Dipl. Mašinski ing.	29	47	-28	33	108	-75
17.		Dipl. Mašinski ing za proizv.	14	32	-18	13	36	-23
18.		Dipl. Ing. Arhitekture	14	74	-60	8	73	-65
19.		Dipl.inženjer geologije	9	29	-20	7	23	-16
20.		Dipl. Ing. Građevinarstva	13	225	-212	19	250	-231
21.		Rudarski tehnolog pov. Eks	0	10	-10	-	-	-
22.		Profesor razredne nastave	50	313	-263	44	390	-346
23.		Profesor vaspitanja predš.d	1	55	-54	2	59	-57
24.		Profesor istorije	36	53	-17	-	-	-
25.		Prof. Muzičke grupe ar.	2	82	-80	2	77	75
26.		Prof. Matematike	5	100	-95	3	106	-103
27.		Diplomirani muzičar	5	89	-84	7	52	45
28.		Profesor srpskog jezika	83	97	-14	67	99	-32
29.		Profesor ruskog jezika	11	25	-14	-	-	-
30.		Profesor engleskog jez.	85	183	-98	67	229	-162
31.		Profesor francuskog jez.	2	31	-29	3	22	-19
32.		Profesor italijanskog jezika	7	48	-41	16	38	-22
33.		Profesor njemačkog jezika	2	14	-12	-	-	-
34.		Profesor psihologije	0	10	-10	1	13	-12
35.		Profesor likovne gr. Predm.	0	30	-30	0	34	-34
35.		Doktor medicine	20	110	-90	16	90	-74
36.		Diplomirani inženjer poljop	-	-	-	37	53	-16
37.		Dipl.Inžprehramb. tehnolog	-	-	-	7	39	-32
38.		Diplom.Ėkonom.Za tur. i ug				18	43	-25
39.		Diplomirani menadžer	-	-	-	18	53	-35
40.		Ljekar opšte medicine	1	24	-23	2	33	-31
41.		Programer informac. Sist.	0	10	-10	0	20	-20
42.		Prevodilac	0	13	-1	-	-	-
43.		Ostala zanimanja	0	109	-109	0	257	-256
SVEGA VII STEPEN			2.045	4.712	+2.667	1.872	5.330	+3.458
1	VIII	Dr ekonom. Nauka za turizam i ugostiteljstvo	0	2	-2	0	-2	-2
2		Ostala zanimanja	0	4	-4	0	4	-4
SVEGA VIIISTEPEN			3	3	0	3	3	0
UKUPNO:			52.157	27.932	-24.225	38.970	38.091	-879

Prema prethodnom pregledu analiza deficitarnih zanimanja po stepenima stručne spreme i zanimanjima pokazuje sljedeće:

- U I stepenu, najviše traženo zanimanje, odnosno objavljeno je potreba za zanimanjem ugostiteljsko-turistički manipulant i u 2005 i 2006-oj godini, zatim, trgovinski manipulant i čistač prostorija;
- U II stepenu najviše ogasa odnosilo se na zanimanje sobarica, zatim pomoćnik ugostitelja, servir, potom, pomoćni građevinski radnik, pomoćni kuvar i pomoćni prodavac.
- U III stepenu najviše oglasa odnosilo se na zanimanja: kelner, zatim prodavac, točilac pića i kasir.
- U IV stepenu oglasi su se odnosili na zanimanja: konobar, prodavac mješovite robe, medicinska sestra, prodavac naftnih derivata, slijedi, recepcionar i kuvar.

- U V stepenu stručne spreme deficit se ponavlja za zanimanja iz oblasti turizma i ugostiteljstva: kuvar- specijalista, barmen, konobar-specijalista, turističko-ugostiteljski tehničar.
- U VI stepenu deficitarno zanimanje je fizioterapeut, turistički vodič i menadžer
- U VII stepenu najviše oglasa odnosilo se na zanimanja: diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije, zatim, profesor razredne nastave, diplomirani pravnik. Slijedi diplomirani inženjer građevinarstva, profesor engleskog jezika, profesor matematike, slijede elektro-inženjeri, kako za energetiku, tako i za elektroniku, zatim, mašinski inženjeri i diplomirani arhitekti.

Traženi su , takođe i doktori medicine, zatim farmaceuti i menadžeri.

Ono što je karakteristično za prethodni pregled jeste da je u okviru stručne spreme u VII stepenu potražnja veća od ponude za 2,8 puta, u 2006-oj, odnosno 1,9 puta u 2005-oj, što je dobar trend i pokazuje sve veću potrebu poslodavaca za visokoobrazovanim kadrom skoro svih profila.

Veću potražnju od ponude još imamo u II stepenu u 2006-oj godini za 1,2 puta.

Zbirni pregled:

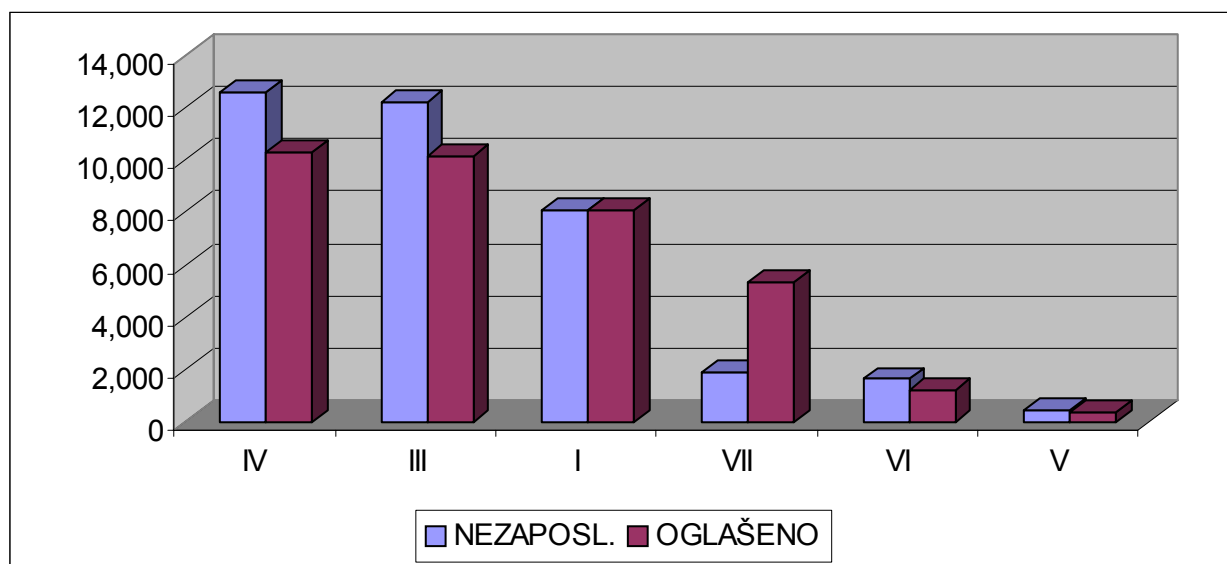
		Nezaposleni	Oglašeno	Razlika	Nezaposleni	Oglašeno	Razlika
1.	SVEGA I STEPEN	11.845	5.084	6.101	8.097	8.060	37
2.	SVEGA II STEPEN	2.990	2.247	-743	2.121	2.711	+590
3.	SVEGA III STEPEN	16.003	8.248	-7.755	12.223	10.149	2.074
4.	SVEGA IV STEPEN	16.899	5.862	-11.037	12.601	10.307	-2.294
5.	SVEGA V STEPEN	359	363	+4	398	368	-30
6.	SVEGA VI STEPEN	2.051	752	-1.299	1.611	1.205	-406
7.	SVEGA VII STEPEN	2.045	4.712	+2.667	1.872	5.330	+3.458

Takođe, poređenje 2005/2006. godina , pokazuje uz smanjenje broja nezaposlenih i povećanog broja oglasa, skoro izjednačavanje ponude i tražnje na tržištu rada u 2006-oj godini(38.972/38.091), te je razlika svega 881, dok je razlika u 2005-oj bila 24.226 .

* **Analizom** su obuhvaćena zanimanja iskazana brojevima iznad 10 lica, izuzev u VIII stepenu str.spreme.

Ukupno predtavlja zbir svih zanimanja u statističkom izvještaju Zavoda Nezaposleni/Oglašena slobodna radna mjesta i razlika u 2005/2006. godini.

Pregled oglašanih slobodnih radnih mjesta po stepenima u odnosu na broj nezaposlenih:

10. Deficitarna zanimanja na evidenciji ZZZCG i zapošljavanje

Radi potpunije analize neophodno je uporediti podatke o zapošljavanju u pojedinim zanimanjima u 2006. godini.

Pregled zasnivanja radnog odnosa po zanimanjima:

šifra	Naziv	Broj Zaposlenih Radnika
100501	Manipulant u prehrambenoj proizvodnji	14
104502	Čistac prostorija	73
105201	Građevinski manipulant	14
106401	Trgovinski manipulant	92
106501	Ugostiteljsko - turistički manipulant	116
109900	Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	3485
200502	Pomoćnik pekara	13
201034	Pomoćni stolar	14
201813	Pomoćnik bravara	18
204000	Pomoćni konfeksionar (II SSS i PK)	12
204001	Pomoćnik konfeksionara	40
204023	Šivač tekstila	12
204023	Šivač tekstila:	12
205200	Pomoćni građevinski radnik (II SSS i PK):	40
Ukupno lica sa II stepenom		1132
300500	Prerađivač hrane i pića (III SSS i KV):	13
300502	Pekar:	17
300513	Mesar:	40
301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje:	20

301505 Rukovalac jednostavne rudarske mehanizacije:	12
301606 Rukovalac postrojenja za toplo valjanje čelika:	16
301681 Termoobrađivač metala:	15
301801 Metalostrugar:	165
02 Metaloglodač:	23
301805 Metalobrusač:	14
301813 Bravar:	197
301816 Autolimar:	74
301821 Rukovalac mašina za izradu reznog alata:	13
301835 Elektrozavarivač:	34
301836 Zavarivač - rezač gasom:	14
301907 Monter cjevovoda:	3
301913 Monter metalnih konstrukcija:	11
301972 Vodoinstalater:	30
302200 Mehaničar, mašinista, mašinbravar (III SSS i KV):	138
302201 Mašinski mehaničar:	60
302205 Mehaničar za alatne mašine:	26
302210 Brodomehaničar:	40
302220 Automehaničar:	489
302400 Elektromonter - instalater (III SSS i KV):	21
302421 Elektromonter energetskih mašina i uređaja:	12
302431 Elektroinstalater:	145
302432 Elektromonter instalacija i mašina:	15
302500 Elektromehaničar (III SSS i KV):	221
302531 Izrađivač električnih mašina i opreme:	110
302564 Autoelektričar:	208
302621 Radio i TV mehaničar:	20
302700 Monter telekomunikacionih mreža (III SSS i KV):	46
303100 Izrađivač hemijskih proizvoda (III SSS i KV):	23
303921 Prelac:	13
303931 Tkač:	12
304000 Krojač i konfeksionar (III SSS i KV):	78
304023 Šivač konfekcije:	70
304024 Krojač:	19
304221 Obućar:	35
304223 Izrađivač gornjih djelova obuće:	10
305203 Tesar:	25
305204 Zidar:	25
305211 Hidrogradevinar:	12
305231 Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina:	18
305267 Građevinski laboratorijski pripremač:	24
305302 Građevinski keramičar:	19
305600 Vozač drumskog vozila (III SSS i KV):	167
305604 Vozač teretnjaka:	22
305605 Vozač autobusa:	35
306001 Poštar:	13
306400 Prodavac (III SSS i KV):	1209
306411 Prodavac robe svakodnevne potrošnje:	326
306421 Prodavac u maloprodaji prehrambene robe:	11

306427 Prodavac u maloprodaji naftnih derivata i gasa:	15
306461 Magacioner:	41
306500 Ugostitelj (III SSS i KV):	10
306513 Kelner:	903
306515 Kuvar jednostavnih jela:	466
306516 Poslastičar jednostavnih poslastica:	34
306517 Točilac pića:	120
306702 Kasir:	41
307111 Daktilograf:	109
309640 Frizer za žene:	192
309641 Frizer za muškarce:	68
309901 SSS-III:	24
309951 Krupije:	19
UKUPNO (III stepen)	6804
400100 Poljoprivredni tehničar za proizvodnju bilja - ratarski tehničar (IV SSS):	82
400111 Voćarsko - vinogradarski tehničar:	14
400201 Tehničar stočarstva:	14
400400 Veterinarski tehničar (IV SSS):	53
400500 Tehničar za biotehnologiju (IV SSS):	29
400900 Šumarski tehničar (IV SSS):	26
401000 Tehničar prerade i obrade drveta (IV SSS):	31
401300 Geološki tehničar (IV SSS):	12
401500 Rudarski tehničar (IV SSS):	33
401600 Metalurški tehničar (IV SSS):	27
401800 Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta (IV SSS):	53
402000 Mašinski tehničar - konstruktor (IV SSS):	309
402001 Tehničar konstruisanja mašinskih elemenata:	19
402100 Mašinski tehničar - tehnolog (IV SSS):	121
402200 Mašinski tehničar - tehnolog održavanja mašina (IV SSS):	119
402400 Elektrotehničar energetike (IV SSS):	173
402401 Elektroenergetski tehničar:	94
402500 Elektrotehničar elektromehanike (IV SSS):	28
402600 Elektrotehničar elektronike (IV SSS):	173
402601 Tehničar proizvodnje elektronskih proizvoda:	22
402621 Tehničar održavanja audio i video-aparata:	33
402700 Elektrotehničar za telekomunikacije (IV SSS):	75
402800 Elektrotehničar za računare (IV SSS):	105
402801 Tehničar proizvodnje i održavanja računarske opreme:	14
403100 Hemijski - tehnološki tehničar (IV SSS):	42
403101 Hemijski tehničar:	77
403121 Hemijski laborant:	95
403900 Tekstilni tehničar (IV SSS):	21
404000 Konfekcijski tehničar (IV SSS):	30
404001 Konfekcionar tekstila:	12
405000 Geodetski tehničar (IV SSS):	38
405021 Geometar:	14
405100 Arhitektonski tehničar (IV SSS):	11
405101 Tehničar visokogradnje:	42
405200 Građevinski tehničar (IV SSS):	71

405211 Tehničar hidrogradnje:	14
405262 Tehničar niskogradnje:	28
405600 Tehničar drumskog saobraćaja (IV SSS):	169
405612 Tehničar drumskog saobraćaja:	62
405731 Otpravnik vozova:	10
405801 Pomorski nautičar:	44
405811 Brodomašinski tehničar:	44
406000 Tehničar PTT saobraćaja (IV SSS):	49
406400 Trgovacki tehničar (IV SSS):	425
406421 Prodavac prehrambene robe:	15
406427 Prodavac naftnih derivata i gasa:	24
406435 Prodavac mješovite robe:	37
406453 Komercijalni tehničar:	332
406500 Turistički i ugostiteljski tehničar (IV SSS):	219
406515 Kuvar:	203
406523 Recepcionar:	92
406531 Turistički tehničar:	298
406700 Ekonomski tehničar (IV SSS):	692
406705 Tehničar platnog prometa:	28
406721 Knjigovođa:	102
406800 Pravni tehničar (IV SSS):	129
406901 Računarski operater:	23
407100 Administrativni tehničar (IV SSS):	53
407502 Učitelj i saradnik u nastavi:	41
408200 Maturant gimnazije jezičkog ili društvenog smjera (IV SSS):	113
408300 Maturant gimnazije matematičkog ili prirodnog smjera (IV SSS):	70
408301 Matematičko - tehnički saradnik:	53
408302 Matematičko - programerski saradnik:	45
408310 Laborant fizike:	14
408330 Laborant biologije:	18
408390 Tehničar prirodno - matematičkog smjera:	54
408500 Tehničar likovnih i primjenjenih umjetnosti (IV SSS):	12
408674 Tehnički realizator muzickog programa:	19
408678 Tehnički producent estradno - revijalnog programa:	23
408721 Novinarski reporter:	11
408800 Kulturološki tehničar (IV SSS):	91
408833 Pomoćni arheolog:	23
408843 Inokorespondent:	78
409000 Medicinski tehničar (IV SSS):	134
409002 Medicinska sestra:	163
409021 Pedijatrijska sestra:	71
409049 Ginekološko - akušerska sestra:	33
409082 Fizioterapeutska sestra:	47
409100 Stomatološki - zubni tehničar (IV SSS):	79
409101 Stomatološka sestra:	31
409200 Farmaceutski tehničar (IV SSS):	108
409231 Biohemijsko - zdravstveni laborant:	15
409900 Maturant gimnazije (IV SSS):	917
409901 SŠS-IV:	128

UKUPNO (IV stepen)	8298
505600 Tehničar drumskog saobraćaja - specijalista (V SSS i VKV):	12
506400 Prodavac - specijalista (V SSS i VKV):	15
506513 Konobar - specijalista:	20
506515 Kuvar - specijalista:	12
UKUPNO (V stepen)	139
611800 Mašinski inženjer (VI/1 SSS):	13
612400 Inženjer elektrotehnike za energetiku (VI/1 SSS):	15
612800 Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1 SSS):	45
615200 Inženjer građevinarstva (VI/1 SSS):	14
615800 Inženjer za vodni saobraćaj (VI/1 SSS):	14
615811 Oficir brodske mašine:	16
615822 Oficir pomorskih komunikacija:	12
616400 Ekonomista za robni promet u trgovini (VI/1 SSS):	34
616453 Komercijalista:	16
616500 Ekonomista za turizam i viši ugostitelj (VI/1 SSS):	91
616531 Operativni turistički organizator:	18
616532 Turistički vodič:	11
616600 Menadžer (VI/1 SSS):	20
616700 Ekonomista za finansije, računovodstvo i bankarstvo (VI/1 SSS):	230
616751 Organizator carinskih poslova:	41
616800 Pravnik (VI/1 SSS):	25
616900 Inženjer statistike i informatike (VI/1 SSS):	23
617501 Vaspitač predškolske djece:	157
617502 Nastavnik razredne nastave:	23
619000 Viša medicinska sestra - viši medicinski tehničar (VI/1 SSS):	17
619082 Fizioterapeut:	81
UKUPNO (VI stepen)	1115
710100 Diplomirani poljoprivredni inženjer za proizvodnju bilja (VII/1 SSS):	31
711600 Diplomirani inženjer metalurgije (VII/1 SSS):	31
711800 Diplomirani mašinski inženjer (VII/1 SSS):	45
712000 Diplomirani mašinski inženjer - konstruktor (VII/1 SSS):	26
712100 Diplomirani mašinski inženjer za proizvodno mašinstvo (VII/1 SSS):	29
712400 Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku (VII/1 SSS):	44
712600 Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku (VII/1 SSS):	47
712700 Diplomirani inženjer elektrotehnike za telekomunikacije (VII/1 SSS):	30
712800 Diplomirani inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VII/1 SSS):	23
713100 Diplomirani inženjer za hemijsku tehnologiju (VII/1 SSS):	30
715100 Diplomirani inženjer arhitekture (VII/1 SSS):	27
715200 Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 SSS):	52
715800 Diplomirani inženjer za vodni saobraćaj (VII/1 SSS):	65
716400 Diplomirani ekonomista za unutrašnju i spoljnu trgovinu (VII/1 SSS):	15
716500 Diplomirani ekonomista za turizam i ugostiteljstvo:	22
716600 Diplomirani menadžer (VII/1 SSS):	36
716700 Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije (VII/1 SSS):	514
716800 Diplomirani pravnik (VII/1 SSS):	364
717502 Profesor razredne nastave:	60
717505 Profesor filozofije i logike:	15
717510 Profesor istorije:	23

717515 Profesor srpskohrvatskog jezika:	64
717527 Profesor italijanskog jezika:	16
717534 Profesor engleskog jezika:	88
717552 Profesor sociologije:	16
717579 Profesor fizičke kulture:	43
717601 Profesor matematike:	26
717612 Profesor geografije:	10
718301 Matematičar:	22
718330 Biolog:	23
718501 Slikar:	16
719000 Doktor medicine (VII/1 SSS):	59
719001 Ljekar opšte medicine:	11
719100 Doktor stomatologije (VII/1 SSS):	46
719101 Stomatolog opšte stomatologije:	6
719200 Diplomirani farmaceut (VII/1 SSS):	29
719900 VSS :	18
719903 Diplomirani ekonomista:	58
UKUPNO (VII stepen)	2411
UKUPNO (VII2 stepen)	31
UKUPNO CRNA GORA=	23894

1. Najveći broj zaposlenih lica –8.298, ili 34,72% je u IV stepenu stručnosti a najveći broj lica je zaposlen sa zanimanjem maturant gimnazije- 917 lica, zatim, ekonomski tehničar –692, slijedi, tehničar PTT saobraćaja -425, konobar-403, komercijalni tehničar –332, mašinski tehničar –309, kuvar –203, elektrotehničar elektronike –173, elektrotehničar-energetike -173

2. Zatim, slijedi zapošljavanje u III stepenu stručne spreme gdje je ukupan broj zaposlenih 6.804 lica ili 28,47%, a **najveći broj zaposlenih je u zanimanju prodavac- 1209**, zatim kelner- 906, automehaničar –489, kuvar jednostavnih jela-466, Prodavac robe svakodnevne potrošnje –326, Elektromehaničar- 221, Autoelektričar- 208, bravar-197, frizer za žene –192, vozač drmskog vozila-167, Elektroinstalater- 145, mehaničar –138, točilac pića –120.

Uupan broj zaposlenih III stepena je 6.804.

3. Slijedi I stepen sa učešćem od 14,58%, a broj zaposlenih lica u I stepenu stručne spreme iznosi 3.485. Zanimanje sa najvećim brojem zaposlenih je turističko-ugostiteljski manipulant od 116 lica, slijedi trgovinski manipulant 92, zatim čistač prostorija 73.

4. Zaposlenih u VII stepenu stručnosti je 2.411 lica, ili 10,09%, od čega najviše u zanimanju diplomirani ekonomista-514, diplomirani pravnik –364, profesor engleskog jezika-88, dipl. Inženjer za vodni saobraćaj-65, profesor srpskog jezika –64, doktor medicine –59, dipl. Mašin. Inženjer-45, dipl. Inž. elektrotehn. za elektroniku-47, doktor stomatologije-46, dipl. Inž. elektrotehn. za energetiku-44

* Pregledom su obuhvaćena zapošljavanja u nominalnom izrazu preko 10, a » Ukupno« znači zbir svih zapošljavanja u stepenu stručne spreme.

5.U II stepenu stručne spreme, ukupno zaposleo lica je 1.132 ,ili 4,73%, a najviše je zaposleno pomoćnih građevinskih radnika –40, pomoćnih konfektionara –40, pomoćnika bravara 18 i pomoćnik stolara 14.

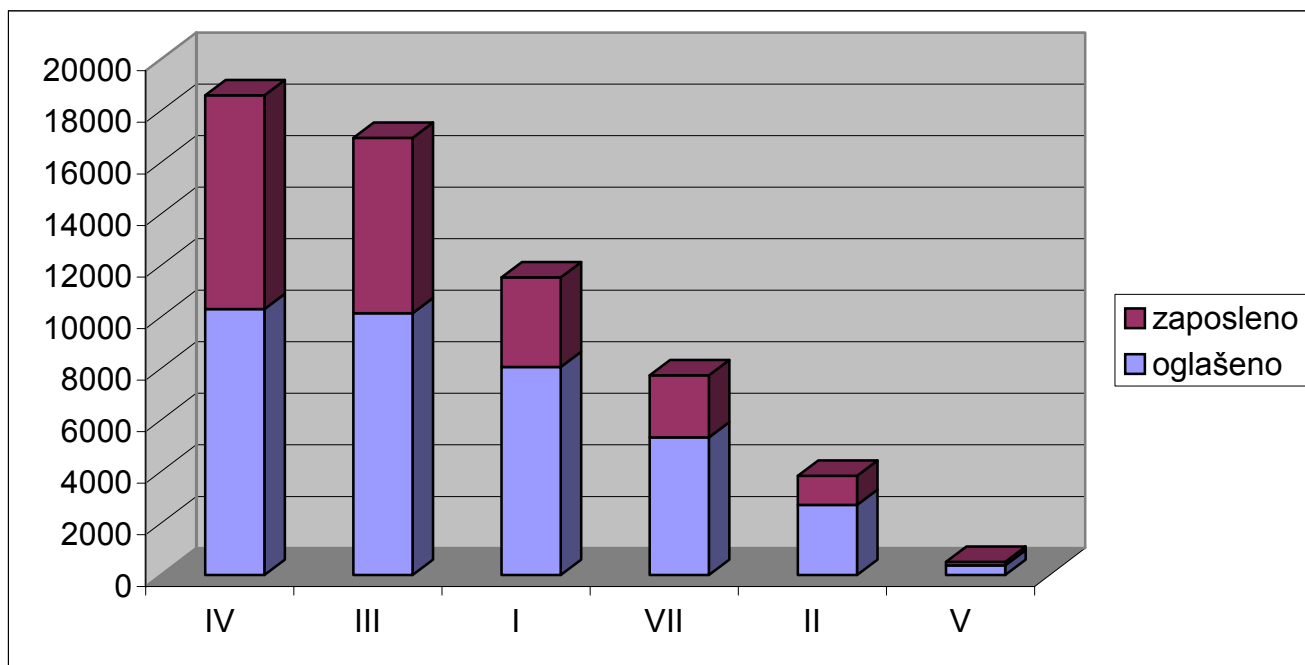
6.u VI stepenu stručnosti zaposleno je 1.115 lica ili 4,66%, u okviru koga je najviše u zanimanju ekonomista za finansije-230, zatim vaspitač predškolske djece-157, ekonomista za turizam-91, fizioterapeut-81.

U V stepenu je ukupno 139 lica zaposleno, ili 0,58%.Najviše konobara – specijalista-20, prodavac- specijalista-15,, kuvar-12 i tehničar drumskog saobraćaja- specijalista-12.

Pregled oglašanih slobodnih radnih mjesta i zaposlenih lica u 2006-oj:

Stepen stručne spreme	Oglašeno	Zaposleno	Procenat
Ukupno lica sa I stepenom	8060	3485	43,23%
Ukupno lica sa II stepenom	2711	1132	27,11%
Ukupno lica sa III stepenom	10149	6804	67,04%
Ukupno lica sa IV stepenom	10307	8298	80,50%
Ukupno lica sa V stepenom	368	139	37,77%
Ukupno lica sa VI stepenom	1205	1115	92,53%
Ukupno lica sa VII stepenom	5330	2411	45,23%
Ukupno lica sa VII2 stepenom	31	31	0
UKUPNO CRNA GORA=	38970	23894	-

Pregled zaposlenih lica u odnosu n oglašavanje:

Iz prethodne tabele može se zaključiti da od ukupnog broja ili 38970 oglašanih radnih mjesta, 61,31% čine zaposleni ili 23.894.

Najpovoljniji odnos je kod VI stepena stručne spreme gdje je zaposleno 92,53% od ukupno traženih radnih mjesta.

Slijedi IV strpen, zatim III , potom VII, i td.

11.Rezime

Analiza deficitarnih zanimanja , na osnovu rezultata ankete sprovedene 2006. godine pokazala je da deficita zanimanja ima i to u ne tako zanemarljivoj veličini i da je potrebno mjerama aktivne politike zapošljavanja » peglati »taj deficit.

- Naime, jedna trećina poslodavaca smatra da na tržištu rada nema dovoljan broj kadrova koji su im potrebni;
- Upoređujući rezultate ankete sa rezultatima iz prethodne dvije godine zaključuje se da raste potreba za deficitarnim zanimanjima : 13,36% u 2003.godini, zatim 22,38% u 2004.-oj , 25,18 u 2005.godini i plan za 2006-u 27,73%.
- Poslodavci su mišljenja da uzrok deficitarnosti kadrova leži u tome što nema obrazovanih kadrova na tržištu rada, zatim da nezaposleni ne prihvataju ponuđene uslove rada i na trećem mjestu- nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova.
- Najveći deficit je u okviru III i IV stepena stručne spreme.
- Najveći broj deficitarnih zanimanja je u djelatnosti hoteli i restorani :55,70%(2003),22,51(2004), 28,40%(2005) i 31,85, plan za 2006. godinu;
- Da je anketa poslodavaca, kada su u pitanju deficitarna zanimanja dala realne podatke za zaključivanje na ovu temu, potvrđuje i pregled strukture zanimanja u slučaju angažmana nerezidentnih lica.
- Na osnovu intervjuja sprovedenih sa nezaposlenim licima nije na odmet dati odgovor, postavljen na početku teksta o deficitarnim zanimanjima da: nezaposlena lica najčešće ne prihvataju poslove koji su deficitarni na tržištu rada iz sljedećih razloga: ne žele promijeniti mjesto boravka, ne žele raditi 1-2 mjeseca, niske zarade, loši uslovi rada, loš smještaj u toku sezonskih poslova, mentalitet stanovništva gdje ženska radna snaga nije poželjno da prihvata »nesigurne poslove«, daleko od porodice (potražnja za ženskom radnom snagom u sezoni je veća)., zatim rad na određeno vrijeme.
- Najviše oglasa je objavljeno za zanimanja u III stepenu stručnosti ili 8.248, u 2005-oj godini, dok je u u 2006-oj godini najviše oglasa objavljeno u IV stepanu ili -12.601.
- Najviše zaposlenih lica je u IV stepenu stručnosti ,u odnosu na ukupno zaposlene, ali u odnosu na broj prijavljenih na evidenciji, to je u VII stepenu ili oko 70%.
- Na osnovu analize proističe određeni predlog a to je nastaviti sa obukom nezaposlenih lica posebno u okviru III i IV stepena stručnosti kod kojih se javlja najveći deficit kao i promovisati obrazovnje i obuku na svim nivoima da bi se zadovoljili sve probirljiviji kriterijumi poslodavaca, kao i informisati sve škole i ostale institucije obrazovanja o stanju na tržištu rada.

Podgorica, 07.10.2006

Nada Radovanić